

#1884

140 lat Konzerthausu

140. Jahre des Stettiner Konzerthauses

program | Programm

O Projekcie „#1884”

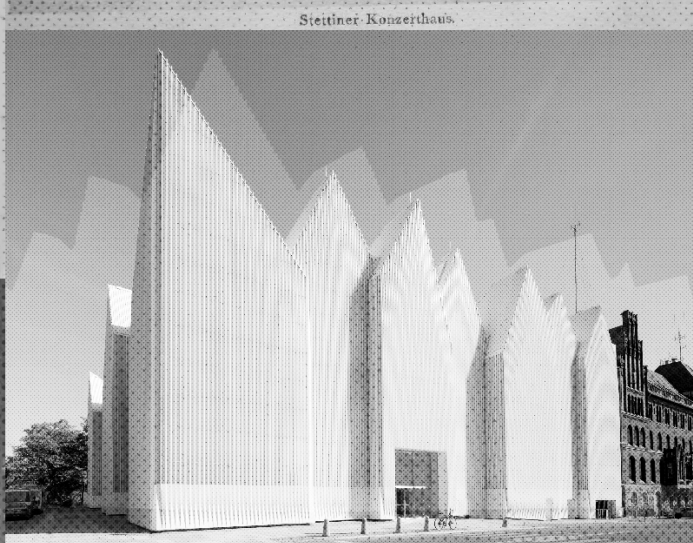
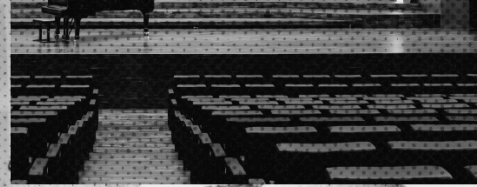
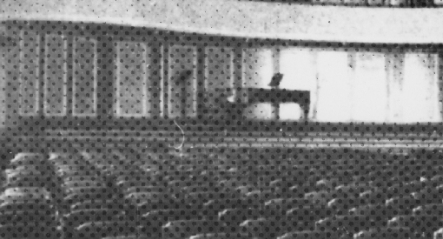
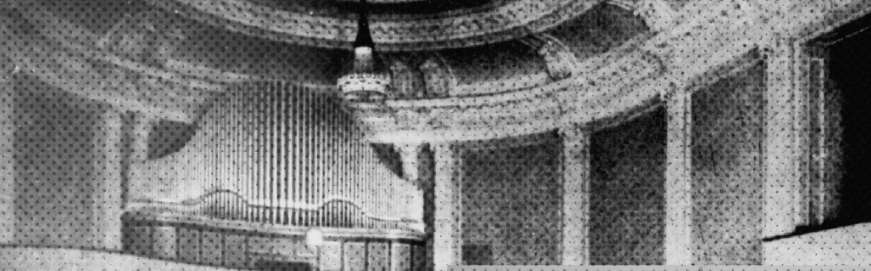
Über Projekt „#1884”

PL

Projekt #1884 to unikalne przedsięwzięcie kulturalne, które łączy nowoczesne technologie z bogatą historią Szczecina. Jego celem jest przybliżenie mieszkańcom regionu wspólnej, polsko-niemieckiej przeszłości, której symbolem jest dawny Konzerthaus – miejsce rozkwitu sztuki i życia towarzyskiego przedwojennego Szczecina. Dzięki wykorzystaniu mappingu 3D, archiwalnych zdjęć oraz zaangażowaniu ekspertów, projekt oferuje niezwykłą opowieść o przemianach tego miejsca na przestrzeni 140 lat. Kluczowym elementem są wydarzenia towarzyszące, takie jak rekonstrukcja koncertu inauguracyjnego Konzerthausu z 1884 roku oraz polsko-niemiecka debata na temat roli tego miejsca w kulturze.

DE

Das Projekt „1884” verbindet auf spannende Weise moderne Technik mit Stettins faszinierender Geschichte. Die Bewohner der Region sollen mit der gemeinsamen deutsch-polnischen Vergangenheit vertraut gemacht werden. Symbolisiert wird diese durch das ehemalige Konzerthaus, einen Ort, an dem Kunst und gesellschaftliches Leben in Stettin der Vorkriegszeit blühten. Das Projekt erzählt die außergewöhnliche Geschichte der Transformation dieses Ortes über einen Zeitraum von 140 Jahren mithilfe von 3D-Kartierungen, Archivfotos und der Expertise von Fachleuten. Zentrale Elemente des Projekts sind begleitende Veranstaltungen, darunter die Rekonstruktion des Eröffnungskonzerts des Konzerthauses von 1884 sowie eine polnisch-deutsche Debatte über die kulturelle Bedeutung dieses Ortes.

140 lat Konzerthausu

1884 – 2024

Protoplaści

Wbrew powtarzanemu w Prusach powiedzeniu „Pomerania non cantat” (Pomorze nie śpiewa), już na przełomie wieku XVIII i XIX w Szczecinie zauważalne są symptomy budzącego się do życia ruchu muzycznego. Muzykę uprawiano zrazu w instytucjach kościelnych oraz w lokalnych szkołach, zapatrzonych w tradycję szczecińskiej szkoły kantatowej, związanej z dawnym Pedagogium Książęcym. W tym czasie większą rolę zaczyna odgrywać mieszczaństwo, które wraz ze stopniowym rozwojem handlu i przemysłu bogaci się i coraz śmielej pragnie realizować swoje potrzeby, również te o charakterze artystycznym. Kupcy, urzędnicy, przedstawiciele wolnych zawodów występują w roli mecenasów muzyki, a nierzadko również wykonawców–amatorów, przyczynając się do rozwoju muzyki i muzykowania własnego mieszkanka oraz ciężko zarobione pieniądze. Koncerty odbywają się początkowo w różnych miejscach, które dysponują pomieszczeniami na tyle dużymi, aby pomieścić liczną widownię. Są to m.in. siedziba najstarszej szczecińskiej loży masońskiej „Pod Trzema Cyrklami” przy ul. Farnej, tzw. Dom Angielski, Dom Żeglarza przy ul. Szewskiej, a także liczne resursy kupieckie. Specjalną salą koncertową mogącą pomieścić aż 400 osób posiada Dom Strzelecki zbudowany w latach 1822–1824 przy ul. Św. Ducha.

Już pod koniec XVIII wieku życie muzyczne w Szczecinie przybiera bardziej zorganizowane formy. Pod przewodnictwem Friedricha Wilhelma Haacka powstaje wielki mieszany związek chóralski, wzorowany na podobnym stowarzyszeniu założonym w tym samym czasie w Berlinie i w Lipsku. Jednocześnie od 1806 roku w mieście zaczyna funkcjonować stała scena teatralna wystawiająca zarówno wielkie, jak i pomniejsze dzieła muzyczne, takie jak opery, operetki i wodewile. W mieście nie ma jednak stałego zespołu muzycznego, a w składzie orkiestr poza wykształconymi muzykami zasiadają również amatorzy. Na szczecińskich scenach chętnie goszczą artyści z Berlina, Bremy, Würzburga, Drezna, a nawet Rygi, Pragi i Strassburga. W roku 1820 roku powstaje w Szczecinie Związek Instrumentalny, zwany też Towarzystwem Muzycznym (Muskikgesellschaft, Musikverein), który co dwa–trzy tygodnie organizuje sobotnie koncerty muzyczne. Grywa się głównie dzieła Mozarta, Haydna i Beethovena, a także współczesne utwory Riesa, Spora, Feski, Cherubiniego i Paëra.

Poza wykonaniami publicznymi miejscem muzycznych spotkań są domy mieszczańskie, gdzie organizuje się prywatne koncerty i wieczorki muzyczne. Szczególną rolę zaczyna odgrywać artystyczny salon prowadzony w podszczecińskiej Żelechowej przez Sophie Auguste Tilebein, w którym m.in. prezentuje swoją twórczość najwybitniejszy kompozytor szczeciński Carl Loewe.

140. Jahre des Stettiner Konzerthauses

1884 – 2024

Vorgänger

Entgegen dem in Preußen verbreiteten Sprichwort „Pomerania non cantat“ (Pommern singt nicht) gab es in Stettin bereits an der Wende vom 18. zum 19. Jahrhundert Anzeichen für eine aufkeimende Musikbewegung. Zunächst wurde Musik vor allem in kirchlichen Einrichtungen und örtlichen Schulen praktiziert, die in der Tradition der Stettiner Kantatenschule standen, welche mit dem ehemaligen herzoglichen Pädagogium verbunden war. Zu dieser Zeit begann auch das Bürgertum eine zunehmend bedeutendere Rolle zu spielen. Mit dem allmählichen Aufschwung von Handel und Industrie wurde es wohlhabender und begann, seine Bedürfnisse, auch im künstlerischen Bereich, mutiger zu befriedigen. Kaufleute, Beamte und Angehörige der freien Berufe traten als Mäzene auf und wirkten oft auch selbst als Laienmusiker. Sie widmeten diesem Zweck sowohl ihre Wohnungen als auch ihr hart verdientes Geld. Neben den öffentlichen Konzerten fanden in Stettin auch geschlossene Theater- und Musikaufführungen statt, die von begabten Adeligen und Vertretern des Bürgertums veranstaltet wurden. Die Konzerte fanden zunächst an verschiedenen Orten statt, die über ausreichend große Säle verfügten, um ein großes Publikum zu empfangen. Dazu gehörten der Sitz der ältesten Stettiner Freimaurerloge „Zu den drei Zirkeln“ in der Großen Domstraße (heute ul. Farna), das so genannte Englische Haus, das Seemannshaus in der Schuhstraße (heute ul. Szewska) und zahlreiche Kaufmannsheime. Ein besonderer Konzertsal, der bis zu 400 Personen fasste, ward zwischen 1822 und 1824 erbaute Schützenhaus in der Heiliggeiststraße (heute ul. Św. Duchy).

Gegen Ende des 18. Jahrhunderts nahm das Musikleben in Stettin bereits organisierte Formen an. Unter der Leitung von Friedrich Wilhelm Haack (1760–1827) wurde ein großer gemischter Chorverein gegründet, der nach dem Vorbild ähnlicher Vereine entstand, die zur gleichen Zeit in Berlin und Leipzig gegründet wurden. Gleichzeitig wurde ab 1806 in der Stadt eine ständige Theaterbühne eingerichtet, auf der sowohl große als auch kleinere Musikwerke wie Opern, Operetten und Varietés aufgeführt wurden. Allerdings gab es in Stettin kein festes Musikensemble, und die Orchester setzten sich neben professionellen Musikern auch aus Amateuren zusammen. Auf den Stettiner Bühnen traten Künstler aus Berlin, Bremen, Würzburg, Dresden und sogar aus Riga, Prag und Straßburg auf. 1820 wurde in Stettin der Instrumentalverein, auch Musikgesellschaft oder Musikverein genannt, gegründet, der alle zwei bis drei Wochen Samstagsmusikkonzerte veranstaltete. Auf dem Programm standen vor allem Werke von Mozart, Haydn und Beethoven, aber auch zeitgenössische Kompositionen von Ries, Spohr, Fesca, Cherubini und Paër. Neben den öffentlichen Aufführungen waren die Bürgerhäuser ein wichtiger musikalischer Treffpunkt, an dem private Konzerte und Musikabende stattfanden.

To właśnie Loewe, kantor i organista w kościele św. Jakuba, odegra decydującą rolę w muzycznym życiu miasta i podniesie jego jakość do niespotykanego wcześniej poziomu. Z działalnością Loewego wiąże się również powstanie w roku 1866 Szczecińskiego Związku Muzycznego (Stettiner Musikverein), skupiającego głównie przedstawicieli mieszczaństwa. Po wyjeździe Loewego dyrektorem muzycznym związku zostaje Karl Adolf Lorenz. Organizację wspierają najbardziej wpływowi przedstawiciele szczecińskiego establishmentu. Jednym z największych wydarzeń w historii związku jest wielki koncert chóralny zorganizowany na szczecińskim zamku 11 września 1879 roku z okazji wizyty cesarza Wilhelma I.

Przybytek Muz

Z czasem jasne staje się, że niezbędna jest w Szczecinie odpowiednia sala koncertowa, która mogłaby zaspokoić nie tylko potrzeby wykonawców, ale i wymogi stale rosnącej publiczności. Specjalnie powołany komitet budowy zadanie zaprojektowania nowego gmachu powierza początkowo lokalnym budowlącom. Ostatecznie jednak projekt zostaje zlecony Franzowi Schwechtenowi, znanemu w całych Niemczech berlińskiemu architektowi, specjalizującemu się wówczas głównie w budowie dworców i mostów kolejowych. Architekt swobodnie posługuje się wieloma stylami historycznymi obowiązującymi w kręgu Berlińskiej Akademii Budownictwa. Przez całe życie specjalizuje się w realizacji oficjalnych gmachów publicznych utrzymanych przeważnie w stylistyce neorenesansu i neoromanizmu. Na budowę szczecińskiego gmachu koncertowego zostaje wybrana narożna działka u zbiegu ulic Małopolskiej (niem. Augustastrasse) i Matejki (niem. Grabower Straße). Uroczyste wmurowanie kamienia węgielnego ma miejsce na placu budowy 2 maja 1883 roku. Poszczególne zakresy robót budowlanych oraz wykończeniowych zlecono zarówno szczecińskim, jak i berlińskim przedsiębiorstwom. Dzięki ogromnemu zaangażowaniu darczyńców i wszystkich uczestników procesu budowlanego prace postępują w błyskawicznym tempie. Już osiemnaście miesięcy później szczecinianie mogą podziwiać ukończony gmach. Uroczysta inauguracja Domu Koncertowego i Związkowego (niem. Konzert- und Vereinshaus), bo tak brzmiała pełna nazwa budynku, ma miejsce 18 października 1884 roku.

Powszechny zachwyt mieszkańców architekturą nowego gmachu skłania nawet do wysunięcia postulatów, aby nadać budynkowi oficjalną nazwę „Musenheim” („Przybytek Muz”). Przeciwnie temu pomysłowi są jednak władze miasta, które przystają na bardziej praktyczną i prozaiczną nazwę. Monumentalizm i bogactwo zastosowanych form architektonicznych oraz jakość materiałów i wykończenia robią ogromne wrażenie. Budynek rozplanowano na rzucie litery „L”, na narożnej działce, dzięki czemu zyskuje dwie wystawne fasady, czternastoosiową od strony ul. Małopolskiej i ośmioosiową od strony ul. Matejki. Elewacje utrzymano w modnym wówczas stylu neorenesansowym. Zarówno kompozycja elewacji, jak i detale nawiązują do najbardziej aktualnych wzorów obowiązujących w architekturze teatralnej i operowej, w tym zwłaszcza słynnej opery drezdeńskiej Gottfrieda Semperego oraz opery paryskiej projektu Charlesa Garniera.

Der von Sophie Auguste Tilebein betreute künstlerische Salon in Züllchow bei Stettin begann, eine herausragende Rolle zu spielen. Viele Künstler, darunter Stettins bedeutendster Komponist Carl Loewe, präsentierten ihre Werke in Tilebeins Residenz. Carl Loewe, Kantor und Organist an der Jakobikirche, spielte eine entscheidende Rolle im Musikleben der Stadt und hob dessen Qualität auf ein bisher unerreichtes Niveau.

Carl Loewes Wirken in Stettin war auch eng mit der Gründung des Stettiner Musikvereins im Jahr 1866 verbunden, in dem sich vor allem Vertreter des Bürgertums versammelten. Nach Loewes Weggang wurde Karl Adolf Lorenz musikalischer Leiter des Vereins. Die Organisation erhielt Unterstützung von den einflussreichsten Mitgliedern des Stettiner Establishments. Eines der größten Ereignisse in der Geschichte des Vereins war das große Chorkonzert, das am 11. September 1879 im Stettiner Schloss anlässlich des Besuchs von Kaiser Wilhelm I. stattfand.

Heim der Musen

Mit der Zeit wurde klar, dass Stettin einen geeigneten Konzertsaal benötigte, der sowohl den Bedürfnissen der Künstler als auch den Ansprüchen des wachsenden Publikums gerecht werden sollte. Ein eigens eingesetzter Bauausschuss übertrug die Planung des Neubaus zunächst den örtlichen Bauherren. Schließlich wurde jedoch Franz Schwechten mit dem Projekt beauftragt, ein in ganz Deutschland bekannter Berliner Architekt, der sich damals vor allem auf Bahnhöfe und Brücken spezialisiert hatte. Der Architekt war mit vielen historischen Stilen der Berliner Bauakademie vertraut. Zeitlebens spezialisierte er sich auf öffentliche Bauten, vor allem im Stil der Neorenaissance und der Neoromanik. Das Eckgrundstück an der Kreuzung der Augustastraße (heute ul. Małopolska) und Grabower Straße (heute ul. Matejki) wurde für den Bau der Stettiner Konzerthaus ausgewählt. Am 2. Mai 1883 fand die feierliche Grundsteinlegung auf der Baustelle statt. Die verschiedenen Bau- und Ausbaugewerke wurden an Firmen aus Stettin und Berlin vergeben. Dank des großen Engagements der Spender und aller am Bau Beteiligten gingen die Arbeiten zügig voran. Bereits 18 Monate später konnten die Stettiner das fertige Gebäude bewundern. Die feierliche Einweihung des Konzert- und Vereinshauses, so der vollständige Name des Gebäudes, fand am 18. Oktober 1884 statt.

Die allgemeine Begeisterung der Bürger für die Architektur des neuen Gebäudes führte sogar zu der Forderung, ihm den offiziellen Namen „Heim der Musen“ zu geben. Die Stadtbehörden lehnten dies jedoch ab und einigten sich auf einen praktischeren und prosaischen Namen. Die Monumentalität und der Reichtum der verwendeten architektonischen Formen sowie die Qualität der Materialien und der Ausführung waren sehr beeindruckend. Das Gebäude hatte einen L-förmigen Grundriss auf einem Eckgrundstück, wodurch zwei große Fassaden entstanden, eine mit 14 Achsen zur Augustastraße (heute ul. Małopolska) und eine mit 8 Achsen zur Grabower Straße (heute ul. Matejki). Die Fassaden waren im damals beliebten Stil der Neorenaissance gehalten. Sowohl die Komposition der Fassade als auch die Details bezogen sich auf die modernsten Vorbilder der Theater- und Opernarchitektur, insbesondere auf das berühmte Dresdner Opernhaus von Gottfried Semper und das Pariser Opernhaus von Charles Garnier.

Zachowane opisy gmachu z epoki podkreślają, że projekt Schwechтена przewidywał rozbudowę skrzydła gmachu, w którym mieściła się wielka sala koncertowa, poprzez dobudowanie do ściany szczytowej półokrągłej apsydy mającej pomieścić podium na orkiestrę. Rozbudowa i dokończenie gmachu o tę część następuje dopiero w roku 1924, a więc czterdzieści lat po inauguracji gmachu. W ramach inwestycji wykonano również nowe zagospodarowanie ogrodu. W części południowo-wschodniej zlokalizowano muszlę koncertową, a w części północnej otwarty podest dla orkiestry, ponadto powiększono werandy oraz zbudowano zewnętrzną toaletę. W roku 1929 udaje się zgromadzić środki finansowe na budowę nowego instrumentu organowego dla wielkiej sali koncertowej. Budowniczym nowego instrumentu jest również szczecińska firma Grüneberga. Powstaje nowoczesny, sześćdziesięciogłosowy instrument. W roku 1938 ma miejsce kompleksowy remont połączony ze zmianą wystroju wewnątrz Konzerthausu. Pełne blichtru i barokowego przepychu wnętrza zostają oczyszczone ze zbędnych i przytłaczających ozdób. Autorem przebudowy jest architekt miasta Karl Weishaupt, a prace prowadzone są pod kierunkiem Ferdinanda Ludewiga. Zmienione i uproszczone zostają wówczas wszystkie detale wnętrza, w tym przestrzeni foyer i głównej klatki schodowej. Ze ścian restauracji pod warstwą pobiałą znikają niemodne malowidła. Neorenesansowe sztukaterie oszczędzone są jedynie w wielkiej sali koncertowej. W całym gmachu wykonana zostaje nowa metaloplastyka (żyrandole, balustrady), stolarki oraz inne elementy ozdobne. Budynek zyskuje dodatkową kameralną salę koncertową zaaranżowaną we frontowym trakcie od strony ul. Małopolskiej kosztem dawnego pomieszczenia związkowego. Nowy wystrój Konzerthausu stanowi unikatowy i odosobniony w sztuce Szczecina przykład publicznego wnętrza utrzymanego w stylistyce art déco.

Trwała prowizorka

W nocy z 29 na 30 sierpnia 1944 roku ma miejsce najcięższy z serii nalotów dywanowych na Szczecin przeprowadzonych przez alianckie lotnictwo. Na miasto spada 2200 bomb zapalających i 12 tys. pojemników z płynem zapalającym, zabijając 1300 ludzi, a 90 tys. pozbawia dachu nad głową. Bomby zapalające spadają również na budynek Konzerthausu, doprowadzając do całkowitego wypalenia się wnętrza oraz zapadnięcia się dachów i części stropów. Z wojennej pożogi nienaruszone przetrwały tylko mury obwodowe z bogatym wystrojem fasady, jednak budynek w całości nadaje się do odbudowy. W ocenie technicznej z lipca 1948 roku stopień zniszczenia budynku określono na 80%. Konieczne odbudowy wracają co kilka lat. Prezydent Zaremba deklaruje powrót do tematu w roku 1956, kiedy to sporządzona zostaje pierwsza powojenna inwentaryzacja zrujnowanego budynku. Obiekt ma zostać odbudowany na potrzeby filharmonii z główną salą koncertową na 850 miejsc. W roku 1958 zmienia się koncepcja i w szczecińskim Miastoprojekcie powstaje projekt przebudowy budynku na funkcję teatru dramatyczno-muzycznego opracowany pod kierunkiem mgr. inż. arch. Andrzeja Strachockiego. Pomimo zaawansowanych prac projektowych 5 lutego 1962 roku ogłoszony zostaje przetarg na rozbiórkę budynku przy ul. Małopolskiej 48. Do prac przystąpiono wiosną 1962 roku, a już w listopadzie z powierzchni ziemi znikają ostatnie relikty dawnego Konzerthausu.

In den erhaltenen Beschreibungen des Gebäudes aus dieser Zeit wird hervorgehoben, dass Schwechtens Entwurf die Erweiterung des Gebäudeflügels, in dem sich der große Konzertsaal befand, durch den Anbau einer halbrunden Apsis an der Giebelwand vorsah, um ein Podium für das Orchester unterzubringen. Die Erweiterung und Fertigstellung des Bauwerks mit diesem Abschnitt erfolgten erst 1924, 40 Jahre nach der Einweihung. Im Rahmen dieses Projekts wurde auch der Garten neugestaltet. Im südöstlichen Teil wurde eine Konzertmuschel und im nördlichen Teil eine offene Plattform für das Orchester errichtet, die Veranden wurden vergrößert und eine Außentoilette gebaut. 1929 wurden Mittel für den Bau einer neuen Orgel für den großen Konzertsaal gesammelt. Die Firma Grüneberg aus Stettin wurde auch mit dem Bau des neuen Instruments beauftragt. Gebaut wurde ein modernes Instrument mit 60 Stimmen.

1938 wurde das Konzerthaus einer umfassenden Renovierung und Neugestaltung der Innenräume unterzogen. Die von der Moderne verpönten Innenräume voller barocker Pracht und Prunk wurden von überflüssigem und erdrückendem Dekor befreit. Der Umbau wurde von Stadtbaumeister Karl Weishaupt geplant und unter der Leitung von Ferdinand Ludewig ausgeführt. Alle Details der Innenräume, einschließlich des Foyers und der Haupttreppe, wurden verändert und vereinfacht. Die unzeitgemäßen Gemälde an den Wänden des Restaurants verschwanden unter einer Tünchsicht. Der Neorenaissance-Stuck blieb nur im großen Konzertsaal erhalten. Im gesamten Gebäude wurden neue Metallarbeiten (Kronleuchter, Balustraden), Holzvertäfelungen und andere dekorative Elemente angebracht. Das Gebäude erhielt einen zusätzlichen Kammerkonzertsaal, der im vorderen Durchgang von der Augustastraße auf Kosten des ehemaligen Gewerkschaftssaals eingerichtet wurde. Die Neugestaltung des Konzerthauses war ein in der Stettiner Kunst einzigartiges und einmaliges Beispiel für eine öffentliche Einrichtung im Art-déco-Stil.

Dauerhafte Notlösung

In der Nacht vom 29. auf den 30. August 1944 kam es zum schwersten Bombenangriff der alliierten Luftstreitkräfte auf Stettin. 2.200 Brandbomben und 12.000 Behälter mit Brandflüssigkeit fielen auf die Stadt, töteten 1.300 Menschen und machten 90.000 obdachlos. Auch auf das Konzerthaus fielen Brandbomben, so dass das Innere ausbrannte und die Dächer und Teile der Decken einstürzten. Von der Brandkatastrophe des Krieges blieben nur die Außenmauern mit ihrem reichen Fassadenschmuck unversehrt, das Gebäude aber war durchaus für einen Wiederaufbau geeignet. Ein technisches Gutachten vom Juli 1948 bezifferte den Zerstörungsgrad des Gebäudes auf 80%.

Konzepte für den Wiederaufbau kehrten alle paar Jahre wieder. Präsident Zaremba verkündete 1956 eine Rückkehr zum Thema, als das erste Nachkriegsinventar des zerstörten Gebäudes erstellt wurde. Das Gebäude sollte als Philharmonie mit einem großen Konzertsaal mit 850 Plätzen wieder aufgebaut werden. 1958 wurde das Konzept geändert, und es entstand ein Projekt für den Wiederaufbau des Gebäudes als Dramatisch-Musikalisches Theater, das von Szczecin Miastoprojekt unter der Leitung des Architekten A. Strachocki

Wbrew intencjom swoich budowniczych do historii przechodzi budynek, który miał pozostać „jasnym punktem na mapie nowoczesnego Szczecina”, a w jego miejscu pojawia się wymowna pustka, tymczasowo zagospodarowana na ziemisty parking. Jednak sztuka muzyczna nie znosi próżni. Dzięki zapalowi profesjonalistów i zapaleńców, muzycznych zawodowców oraz amatorów w polskim Szczecinie bardzo szybko odradza się życie koncertowe. Już 23 listopada 1945 roku w siedzibie kina Bałtyk przy ul. Mickiewicza odbywa się pierwszy koncert symfoniczny z dziełami Rachmaninowa, Rubinsteina i Czajkowskiego. W roku 1948 różne rozproszone inicjatywy muzyczne łączą się w Robotniczym Towarzystwie Muzycznym. Ten właśnie rok uważa się za początek działalności państwowej orkiestry w Szczecinie. Z inicjatywy Ministerstwa Kultury i Sztuki zostaje powołana do życia Państwowa Filharmonia w Szczecinie. Nowa instytucja zagnieżdża się w tymczasowej siedzibie, zaaranżowanej w gmachu Urzędu Miejskiego.

Historia pisana od nowa

Na początku nowego tysiąclecia dojrzeva w społeczeństwie Szczecina potrzeba budowy nowej siedziby dla filharmonii. Trwająca przeszło pół wieku prowizorka nie może być dłużej sankcjonowana, jeśli myśli się o rozwoju artystycznym zespołu oraz pobudzeniu aspiracji szczecińskiej publiczności. W roku 2002 holenderska grupa Von der Heydena proponuje wybudowanie centrum biurowo-finansowego w miejscu po dawnym Konzerthausie. Ostatecznie, dzięki determinacji ówczesnej dyrektorki filharmonii, Jadwigi Igiel-Sak udaje się przekonać decydentów, że jest to idealne miejsce, aby nawiązać swoisty dialog z przeszłością i wskrzesić jego genius loci. W roku 2004 zawiązuje się pięćdziesięcioosobowy Komitet na rzecz Budowy Nowej Filharmonii.

Przełomowy okazuje się rok 2007, kiedy to ogłoszony zostaje międzynarodowy konkurs architektoniczny na nowy budynek Filharmonii. Decyzją konkursowego jury wygrywa śmiała koncepcja nieznanej wówczas szerzej hiszpańskiej pracowni Barozzi Veiga z Barcelony. Budowa rozpoczyna się w kwietniu 2011 roku i jest realizowana przez firmę Warbud pod czujnym okiem projektantów i lokalnego biura architektonicznego A4. System oświetlenia elewacji wykonuje firma Osram, natomiast za projekt akustyki sal koncertowych odpowiada Higini Arau z firmy Arau Acustica. Ukończenie inwestycji następuje w lecie 2014 roku.

Uroczysty koncert inauguracyjny ma miejsce 5 września 2014 roku, niemal dokładnie 130 lat od inauguracji w tym samym miejscu dawnego Domu Koncertowego. Do tego faktu nawiązuje w swojej przemowie prezydent Szczecina Piotr Krzystek, który zwraca się do zgromadzonych gości tymi słowami: „Wracamy w miejsce historyczne muzyki. 130 lat temu w tym miejscu oddany został do użytku Konzerthaus. To będzie serce kulturalne miasta”.

Oprac. Michał Dębowski, marzec 2024, Korekta i skróty w tekście: Mariola Bryl
Obszerny tekst znajdą Państwo na: historia.filharmonia.szczecin.pl

realisiert werden sollte. Trotz der fortgeschrittenen Planungsarbeiten wurde am 5. Februar 1962 eine Ausschreibung für den Abriss des Gebäudes in der ul. Małopolska 48 veröffentlicht. Die Arbeiten begannen im Frühjahr 1962 und bereits im November verschwanden die letzten Reste des ehemaligen Konzerthauses. Entgegen den Absichten seiner Erbauer war das Gebäude, das „ein leuchtender Punkt des modernen Stettins“ bleiben sollte, Geschichte, und an seiner Stelle entstand eine bezeichnende Leere, die vorübergehend zu einem unbefestigten Parkplatz wurde. Doch die Kunst der Musik verträgt kein Vakuum. Dank der Begeisterung von Fachleuten und Enthusiasten, musikalischen Profis und Amateuren, wurde das Konzertleben in der polnischen Stadt Szczecin sehr schnell wiederbelebt. Bereits am 23. November 1945 fand im Kino Bałtyk in der ul. Mickiewicza das erste Sinfoniekonzert mit Werken von Rachmaninow, Rubinstein und Tschaikowsky statt. 1948 schlossen sich die verschiedenen verstreuten Musikinitiativen in den Arbeiter-Musikverein zusammen. Dieses Jahr gilt als Gründungsjahr des Stettiner Staatsorchesters. In der Zwischenzeit wurde auf Initiative des Ministeriums für Kultur und Kunst die Staatliche Philharmonie in Szczecin gegründet. Die neue Institution war in provisorischen Räumen in der Stadtverwaltung untergebracht.

Die Geschichte wird neu geschrieben

Zu Beginn des neuen Jahrtausends wuchs in der Stettiner Gesellschaft das Bedürfnis nach einem neuen Zuhause für die Philharmonie. Das mehr als ein halbes Jahrhundert währende Provisorium konnte nicht länger hingenommen werden, wenn die künstlerische Entwicklung des Ensembles und die Erwartungen des Stettiner Publikums erfüllt werden sollten. Im Jahr 2002 schlug die niederländische Gruppe Von der Heyden vor, auf dem Gelände des ehemaligen Konzerthauses ein Büro- und Finanzzentrum zu errichten. Dank der Entschlossenheit der damaligen Intendantin der Philharmonie, Jadwiga Igiel-Sak, gelang es ihr schließlich, die Entscheidungsträger davon zu überzeugen, dass dies der ideale Ort sei, um eine Art Dialog mit der Vergangenheit herzustellen und den Genius Loci wiederzubeleben. 2004 wurde das 50-köpfige Komitee für den Bau einer neuen Philharmonie gegründet. Im Jahr 2007 gelang der Durchbruch, als ein internationaler Architekturwettbewerb für den Neubau der Philharmonie ausgeschrieben wurde. Die Jury entschied sich für das mutige Konzept des damals noch weitgehend unbekanntes spanischen Architekturbüros Barozzi Veiga aus Barcelona. Die Bauarbeiten begannen im April 2011 und wurden von Warbud unter der Aufsicht der Planer und des lokalen Architekturbüros A4 ausgeführt. Die Fassadenbeleuchtung wurde von Osram geliefert, während Higiní Arau von Arau Acustica für die Akustik der Konzertsäle verantwortlich war. Die Fertigstellung war für Sommer 2014 geplant.

Das feierliche Eröffnungskonzert fand am 5. September 2014 statt, fast genau 130 Jahre nach der Einweihung des ehemaligen Konzerthauses an gleicher Stelle. Darauf spielte der Stadtpräsident von Szczecin, Piotr Krzystek, in seiner Ansprache an die versammelten Gäste an: „Wir kehren an einen historischen Ort der Musik zurück. Vor 130 Jahren wurde an dieser Stelle das Konzerthaus eröffnet. Dies wird das kulturelle Herz der Stadt sein“.

Bearb. von Michał Dębowski, im März 2024 Korrekturen und Kürzungen im Text von Mariola Bryl
Eine umfangreichere Textversion finden Sie hier: historia.filharmonia.szczecin.pl

Piątek – 25 Października 2024 – 19.00

Niedziela – 27 Października 2024 – 19.00

GRANDIOSO

140 lat Konzerthausu

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii
im. M. Karłowicza w Szczecinie

Chór Opery i Filharmonii Podlaskiej
w Białymstoku

Violetta Bielecka – przygotowanie chóru

Ewa Tracz – Gabriel, Ewa (sopran)

Karol Kozłowski – Uriel (tenor)

Paweł Konik – Rafael, Adam (baryton)

Paulina Boreczko – mezzosopran

Przemysław Neumann – dyrygent

PROGRAMM:

JOSEPH HAYDN

Oratorium „Stworzenie świata” Hob. XXI:2 [105’]

Część I:

1. Wstęp: Powstanie z Chaosu;

Recytatyw i chór: Na początku Bóg stworzył niebo i ziemię

2. Aria i chór: Teraz zniknęły od jasnego promienia

3. Recytatyw: Uczyniwszy sklepienie, Bóg oddzielił wody

4. Solo i chór: Radosne zastępy mieszkańców nieba

5. Recytatyw: I rzekł Bóg: Niechaj zbiorą się wody

6. Aria: Tocząc się w pienistych falach

7. Recytatyw: I Bóg rzekł: Niechaj ziemia wyda rośliny zielone

8. Aria: Przyodzianymi zielenią polami rozkoszują
się zachwycone zmysły

9. Recytatyw: A zastępy niebieskie obwieściły trzeci dzień

10. Chór: Zabrznięcie na strunach, chwycicie liry

11. Recytatyw: A potem Bóg rzekł: Niechaj powstaną ciała niebieskie

12. Recytatyw: W pełnym blasku wznosi się teraz promieniste słońce

13. Chór i tercet: Niebiosą głoszą chwałę Boga

Część II:

14. Recytatyw: Potem Bóg rzekł: Niechaj się zaroją
wody mnóstwem istot żywych

15. Aria: Na mocnych skrzydłach szybuje w górze orzeł

16. Recytatyw: Tak stworzył Bóg wielkie potwory morskie

17. Recytatyw: A aniołowie dotknęli swoich nieśmiertelnych harf

18. Tercet i chór: Z miłym wdziękiem stoją przyozdobione
świeżą zielenią

19. Soliści i chór: Pan jest wielki w swojej potędze

20. Recytatyw: Potem Bóg rzekł: Niechaj ziemia wyda istoty żywe

21. Recytatyw: Naraz, otwierając swe płodne łono

22. Aria: Teraz niebiosą błyszczą w pełni chwały

23. Recytatyw: I stworzył Bóg człowieka na swój obraz

24. Aria: Dostojeństwem i chwałą odziany

25. Recytatyw: A Bóg popatrzył na wszystko, co uczynił

26. Chór: Ukończone jest wielkie dzieło

27. Tercet: Do Ciebie, o Panie, wszystko podnosi wzrok

28. Chór: Ukończone jest wielkie dzieło

Część III:

29. Wstęp i recytatyw: Z różanych obłoków się wylania

30. Duet i chór: Twojej szczęśliwości, o szczerobliwy Panie

31. Recytatyw: Już jest wypełniony pierwszy obowiązek

32. Duet: Luba małżonko, z tobą u boku

33. Recytatyw: O szczęśliwa paro, szczęśliwa nieustannie

34. Soliści i chór: Wychwalajcie Pana, wszystkie głosy!

Freitag – 25. Oktober 2024 – 19.00 Uhr
 Sonntag – 27. Oktober 2024 – 19.00 Uhr

GRANDIOSO

140. Jahre des Stettiner Konzerthauses

Sinfonieorchester der Philharmonie in Szczecin
 Chor der Podlachischen Oper und Philharmonie
 Violetta Bielecka – Chor-Einstudierung
 Ewa Tracz – Gabriel, Ewa (Sopran)
 Karol Kozłowski – Uriel (Tenor)
 Paweł Konik – Rafael, Adam (Bartion)
 Paulina Boreczko – Mezzosopran
 Przemysław Neumann – Dirigent

PROGRAMM:

JOSEPH HAYDN

Oratorium „Die Schöpfung“ Hob. XXI:2 [105']

Erster Teil:

1. **Einleitung:** Die Vorstellung des Chaos
Rezitativ und Chor: Im Anfange schuf Gott Himmel und Erde
2. **Arie und Chor:** Nun schwanden vor dem heiligen Strahle
3. **Rezitativ:** Und Gott machte das Firmament und teilte die Wasser
4. **Solo und Chor:** Mit Staunen sieht das Wunderwerk
5. **Rezitativ:** Es sammle sich das Wasser
6. **Aria:** Rollend in schäumenden Wellen
7. **Rezitativ:** Und Gott sprach: Es bringe die Erde Gras hervor
8. **Aria:** Nun beut die Flur das frische Grün dem Auge zur Ergötzung dar
9. **Rezitativ:** Und die himmlischen Heerscharen verkündigten
den dritten Tag
10. **Chor:** Stimmt an die Saiten
11. **Rezitativ:** Und Gott sprach: Es sei'n Lichter an der Feste
des Himmels
12. **Rezitativ:** In vollem Glanze steigt jetzt die Sonne strahlend auf
13. **Chor und Terzett:** Die Himmel erzählen die Ehre Gottes

Zweiter Teil:

14. **Recitative:** Und Gott sprach: Es bringe das Wasser
in der Fülle hervor webende Geschöpfe
15. **Aria:** Auf starkem Fittiche schwinget sich der Adler stolz
16. **Recitative and Aria:** Und Gott schuf große Walfische
17. **Recitative:** Und die Engel rührten ihr' unsterblichen Harfen
18. **Trio:** In holder Anmut steh'n mit jungem Grün geschmückt
19. **Trio and Chorus:** Der Herr ist groß in seiner Macht
20. **Recitative:** Und Gott sprach: Es bringe die Erde
hervor lebende Geschöpfe
21. **Accompanied recitative:** Gleich öffnet sich der Erde Schoß
22. **Aria:** Nun scheint in vollem Glanze der Himmel
23. **Recitative:** Und Gott schuf den Menschen nach seinem Ebenbilde
24. **Aria:** Mit Würd' und Hoheit angetan
25. **Recitative:** Und Gott sah jedes Ding, was er gemacht hatte
26. **Chorus:** Vollendet ist das große Werk
27. **Trio:** Zu dir, o Herr, blickt alles auf
28. **Chorus:** Vollendet ist das große Werk

Dritter Teil:

29. **Accompanied recitative:** Aus Rosenwolken bricht
30. **Duet and Chorus:** Von deiner Güt', o Herr und Gott
31. **Recitative:** Nun ist die erste Pflicht erfüllt
32. **Duet:** Holde Gattin, dir zur Seite
33. **Recitative:** O glücklich Paar, und glücklich immerfort
34. **Trio and Chorus:** Singt dem Herren alle Stimmen!

Ewa Tracz

sopran | Sopran

PL

Absolwentka Accademia Teatro alla Scala w Mediolanie oraz Akademii Muzycznej w Katowicach w klasie śpiewu solowego prof. Ewy Biegas. Uczestniczyła w Programie Kształcenia Młodych Talentów „Akademia Operowa” przy Teatrze Wielkim Operze Narodowej w Warszawie. Obecnie pracuje jako pedagog śpiewu na Wydziale Wokalno – Aktorskim w macierzystej uczelni w Katowicach. Jest laureatką I nagrody w XV Konkursie Sztuki Wokalnej im. Ady Sari w Nowym Sączu (2013), drugich nagród w IX Międzynarodowym Konkursie Wokalnym im. Klaudii Taevej (Estonia, 2015), w V Konkursie Wokalnym im. I.J. Paderewskiego w Bydgoszczy (2015) i w IX Międzynarodowym Konkursie Wokalnym im. St. Moniuszki (2016) oraz I nagrody w Międzynarodowym Konkursie Muzycznym im. Karola Szymanowskiego w Katowicach (2018). Na deskach mediolańskiej La Scali debiutowała partią Konstancji w operze „Urowadzenie z Seraju” Mozarta (2016), kreowała również Wróżkę w balecie „Sen nocy letniej” Mendelssohna, matkę Gertrudy w „Jasiu i Małgosi” Humperdincka oraz Anny w „Nabucco” Verdiego. Na deskach Teatru Wielkiego – Opery Narodowej w Warszawie zadebiutowała partią Micaeli w „Carmen” Bizeta oraz Ulany w „Manru” Paderewskiego.

Współpracuje z wieloma polskimi teatrami operowymi, m.in. za rolę Roxany w operze „Król Roger” Szymanowskiego na deskach Opery na Zamku w Szczecinie została uhonorowana tytułem najlepszej śpiewaczki roku 2023 w XVII Edycji Teatralnych Nagród Muzycznych im. J. Kiepury. Z Warszawską Operą Kameralną podczas tournée w Japonii zaśpiewała rolę Hrabiny w „Weselu Figara” w Bunka Kaikan w Tokio (2019). W roku 2022 wcieliła się w rolę Musety w „Cyganierii” w Hyogo Performing Art w Kobe w Japonii. Podczas festiwalu Kultura Natura pod batutą niesamowitej Marin Alsop z towarzyszeniem NOSPR miała możliwość zaśpiewać „Pieśni miłosne Hafiza” Szymanowskiego (2021), w Concertgebouw w Amsterdamie zaśpiewała partię sopranu w Stabat Mater Szymanowskiego (2022) oraz wcieliła się w rolę Dagi w operze „Czarna maska” Pendereckiego (2023) w NOSPR – był to koncert specjalny z okazji 90. urodzin kompozytora, na żywo transmitowany w Medici.

DE

Sie ist Absolventin der Accademia Teatro alla Scala Mailand und der Musikakademie Kattowitz in der Klasse von Prof. Ewa Biegas. Sie nahm am Programm für junge Sänger und Sängerinnen „Opernakademie“ an der Nationaloper Warschau teil. Derzeit doziert sie an der Fakultät für Gesang und Schauspiel an ihrer Alma Mater in Kattowitz. Im Jahre 2013 erhielt sie den 1. Preis beim 15. Ada-Sari-Gesangswettbewerb in Nowy Sącz, dann die 2. Preise beim 9. Internationalen Klaudia-Taev-Gesangswettbewerb (Estland, 2015), dem 5. I.J.-Paderewski-Gesangswettbewerb (Bydgoszcz, 2015) und dem 9. Internationalen Stanisław-Moniuszko-Gesangswettbewerb (2016) sowie den 1. Preis beim Internationalen Karol-Szymanowski-Musikwettbewerb in Kattowitz (2018). Sie debütierte 2016 an der Mailänder Scala als Konstanze in Mozarts „Entführung aus dem Serail“, außerdem war sie als Gertrud in Humperdincks „Hänsel und Gretel“ und Anna in Verdis „Nabucco“ zu hören. Ihr Bühnendebüt gab sie an der Nationaloper Warschau in den Rollen der Micaëla in Bizets „Carmen“ und der Ulana in Paderewskis „Manru“.

Sie arbeitet mit vielen polnischen Theatern zusammen. Für die Rolle der Roksana in Szymanowskis „König Roger“ an der Oper im Schloss Stettin wurde sie mit dem Jan-Kiepura-Theaterpreis (als beste Sängerin des Jahres 2023) geehrt. Während der Japan-Tournee der Warschauer Kammeroper im Jahre 2019 trat sie als Gräfin Almaviva in Mozarts „Le nozze di Figaro“ im Bunka Kaikan Tokio auf. 2022 sang sie die Partie der Musetta in Puccinis „La Bohème“ im Hyogo Performing Arts Center in Kobe. Im Rahmen des Festivals „Kultur – Natur“ präsentierte sie 2021 „Des Hafis Liebeslieder“ von Szymanowski mit dem Nationalen Sinfonieorchester des Polnischen Rundfunks (NOSPR) unter der Leitung von Marin Alsop, sang 2022 in Szymanowskis „Stabat Mater“ im Amsterdamer Concertgebouw und spielte die Rolle der Daga in Pendereckis „Schwarze Maske“ (2023) während eines Sonderkonzerts des NOSPR zum 90. Geburtstag des Komponisten (das gesamte Ereignis wurde live auf Medici.tv übertragen).

Karol Kozłowski

tenor | Tenor

PL

Absolwent Akademii Muzycznej w Gdańsku oraz warszawskiej ASP. Laureat II nagrody na Międzynarodowym Konkursie Wokalnym Hariclea Darclee (Rumunia, 2005). Nominowany do Paszportu Polityki 2013 w kategorii muzyka poważna. W latach 2007–2009 był solistą Opery Wrocławskiej, w której zadebiutował jako Alfred w „Zemście nietoperza” Straussa. Występował m.in. na scenach Łotewskiej Opery Narodowej w Rydze, Staatstheater am Gärtnerplatz w Monachium, Opery Kijowskiej, Narodniego Divadla w Brnie, Teatru Wielkiego – Opery Narodowej, gdzie śpiewał w m. in. w „Lukrecji Borgii” Donizettiego, „Borysie Godunowie” Musorgskiego, „Elektrze” R. Straussa, „Katii Kabanowej” Janačeka, „Królu Rogerze” Szymanowskiego oraz w „Diablach z Loudun” Pendereckiego. Współpracuje z Polską Operą Królewską w Warszawie. Brał udział w polskich prapremierach oper: „The Golden Dragon” Petera Eötvösa, „Nuit des hommes” Pera Nørgåda, a także wodewilu Aleksandra Nowaka „Rzeczy” do libretta Marcina Wichy (Auksodrone 2023). W czerwcu 2023 roku podczas koncertowego wykonania opery „Falstaff” Verdiego wieńczącego sezon artystyczny Narodowej Orkiestry Polskiego Radia w Katowicach, pod batutą Lawrence’a Fostera, wykonywał partię Fentona. W Teatrze Wielkim w Poznaniu wcielił się w tytułową postać podczas pierwszego polskiego wykonania opery Leoša Janáčka „Wyprawy pana Broučka” w inscenizacji Davida Pountneya (2024).

Jest cenionym wykonawcą dzieł barokowych m.in. partii Ewangelisty w obu Bachowskich pasjach. Śpiewał pod batutą m.in. Fabia Biondiego, Andreasa Speringa, Andrew Parrotta, Konrada Junghänela, Christophe’a Rousseta, Helmutha Rillinga, Benjamina Bayla, Jordiego Savalla, Łukasza Borowicza i Jana Tomasa Adamusa. Artysta ma w swoim dorobku wiele rejestracji płytowych m.in.: „Halkę” i „Straszny dwór” Moniuszki oraz kilka albumów z liryką wokalną, kilkakrotnie nominowanych do nagrody Fryderyk – za album „Władysław Żeleński – Pieśni wszystkie” otrzymał Fryderyka 2024 w kategorii muzyka poważna.

DE

Er ist Absolvent der Musikakademie Danzig und der Akademie der Schönen Künste Warschau. Er erhielt den 2. Preis beim Internationalen Hariclea-Darclée-Gesangswettbewerb (Rumänien, 2005) und wurde 2013 für den Preis des Magazins „Polityka“ (in der Kategorie klassische Musik) nominiert. In den Jahren 2007–2009 war er Solist an der Breslauer Oper, wo er als Alfred in Strauß' „Fledermaus“ debütierte. Er trat u.a. an der Lettischen Nationaloper Riga, dem Staatstheater am Gärtnerplatz München, der Kiewer Oper, dem Národní Divadlo Brunn und der Nationaloper Warschau auf – dort sang er in Donizettis „Lucrezia Borgia“, Mussorgskys „Boris Godunow“, Strauss' „Elektra“, Janáčeks „Katja Kabanowa“, Szymanowskis „König Roger“ und Pendereckis „Teufel von Loudun“. Er arbeitet auch mit der Königlichen Polnischen Oper in Warschau zusammen. Er beteiligte sich an den polnischen Erstaufführungen der Opern „The Golden Dragon“ von Peter Eötvös, „Nuit des hommes“ von Per Nørgård und des Singspiels „Rzeczy“ von Aleksander Nowak (Libretto von Marcin Wicha, Auksodrone 2023). 2023 trat er als Fenton in einer konzertanten Aufführung von Verdis „Falstaff“ (unter der Leitung von Lawrence Foster) auf, die die Saison des NOSPR krönte. Im Großen Theater Posen spielte er die Titelrolle in Leoš Janáčeks „Ausflügen des Herrn Brouček“ – dies war die polnische Erstaufführung des Werkes (2024, Regie von David Pountney).

Er ist ein geschätzter Interpret barocker Werke (u.a. als Evangelist in den beiden Bach-Passionen), die er u.a. unter der Leitung von Fabio Biondi, Andreas Spering, Andrew Parrott, Konrad Junghänel, Christophe Rousset, Helmuth Rilling, Benjamin Bayl, Jordi Savall, Łukasz Borowicz und Jan Tomasz Adamus präsentierte. Der Künstler realisierte eine Reihe von CD-Aufnahmen, u.a. Moniuszkos „Halka“ und „Gespensterschloss“ sowie mehrere Alben mit Liedern, die mehrfach für wichtige Preise nominiert wurden; für das Album „Władysław Żeleński. Sämtliche Lieder“ erhielt er 2024 den Fryderyk-Preis.

Paweł Konik

baryton | Bartion

PL

Należy do grona najbardziej obiecujących artystów swojego pokolenia. Sezon artystyczny 2024/25 rozpoczął się dla niego koncertowym wykonaniem i nagraniem „Strasznego dworu” Moniuszki ramach Festiwalu Chopin i jego Europa. W Teatrze Wielkim Operze – Narodowej w Warszawie po raz pierwszy zaśpiewa rolę Kapuleta w „Romeo i Julii” Gounoda. W swoim macierzystym teatrze, Staatsoper Stuttgart, zadebiutuje jako Amfortas w „Parsifalu” Wagnera oraz siedmiopostaciowa rola Podróżującego w „Śmierci w Wenecji” Brittena. W poprzednich sezonach wystąpił w Théâtre des Champs-Élysées w Paryżu, Holenderskiej Operze Narodowej w Amsterdamie, Filharmonii w Kolonii, w Forum am Schlosspark w Ludwigsburgu, teatrach operowych w Gdańsku, Wrocławiu i Bytomiu. Repertuar koncertowy doprowadził artystę na Verbier Festival, Brighton Festival, Festiwal Chopin i jego Europa oraz koncertów z Narodową Orkiestrą Symfoniczną Polskiego Radia w Katowicach, Orkiestrą Polskiego Radia w Warszawie, Filharmonią Śląską czy Capellą Cracoviensis. Paweł Konik regularnie współpracuje z dyrygentami takimi jak Bassem Akiki, Rune Bergmann, Fabio Biondi, Charles Dutoit, Killian Ferrell, Thomas Guggeis, Giuseppe Grazioli, Vlad Iftinca, Marek Janowski, Michał Klauza, Alexander Liebreich, Cornelius Meister, Przemysław Neumann czy Marc Piollet.

Studiował w Yale University School of Music u Doris Yarick-Cross oraz Richarda Crossa i został wybrany jako beneficjent prestiżowej Nagrody Pamięci Horatio Parkera. W ramach Akademii Operowej przy Teatrze Wielkim – Operze Narodowej w Warszawie pracował z Eytanem Pessenem, Matthiasem Rexrothem oraz Izabelą Kłosińską. Był stypendystą burmistrza Cieszyna i Fundacji Zygmunta Zaleskiego. Już podczas studiów w Akademii Muzycznej w Katowicach zadebiutował w Operze Bałtyckiej w Gdańsku jako Szwochniew w „Graczech” Szostakowicza/Meyera, za tę kreację otrzymał Teatralną Nagrodę Muzyczną im. Jana Kiepury w kategorii Najlepszy Debiut Śpiewaka.

DE

Der in Cieszyn geborene polnische Bariton gehört zu den vielversprechendsten Künstlern seiner Generation. Die Spielzeit 2024/2025 begann für ihn mit einer konzertanten Aufführung (und CD-Aufnahme) von Moniuszkos „Gespensterschloss“ im Rahmen des Festivals „Chopin und sein Europa“ in Warschau. An der Nationaloper Warschau gibt er sein Rollendebüt als Capulet in Gounods „Romeo und Julia“. An seinem Stammhaus, der Staatsoper Stuttgart, erwarten ihn zwei wichtige Debüts: als Amfortas in Wagners „Parsifal“ sowie als Traveller in Britten's „Tod in Venedig“. Die vergangenen Spielzeiten waren gefüllt mit Produktionen und Konzerten u.a. am Théâtre des Champs-Élysées Paris, an der Niederländischen Nationaloper Amsterdam, in der Kölner Philharmonie, bei den Ludwigsburger Schlossfestspielen und an den Opern in Danzig und Breslau. Zahlreiche Auftritte führten den Künstler u.a. zu den Festivals in Verbier und Brighton, dem Festival „Chopin und sein Europa“, dem NOSPR in Kattowitz, dem Polnischen Rundfunkorchester Warschau, der Schlesischen Philharmonie und der Capella Cracoviensis. Paweł Konik arbeitet regelmäßig mit Dirigenten wie Bassem Akiki, Fabio Biondi, Charles Dutoit, Rune Bergmann, Killian Ferrell, Thomas Guggeis, Giuseppe Grazioli, Vlad Iftinca, Marek Janowski, Michał Klauza, Alexander Liebreich, Cornelius Meister, Przemysław Neumann und Marc Piollet zusammen.

Er studierte an der Yale University School of Music bei Doris Yarick-Cross und Richard Cross und wurde mit dem renommierten Horatio Parker Memorial Prize geehrt. Er war Stipendiat des Bürgermeisters von Cieszyn und der Zygmunt-Zaleski-Stiftung. An der Opern Akademie der Nationaloper Warschau arbeitete er mit Eytan Pessen, Matthias Rexroth und Izabela Kłosińska zusammen. Schon während seines Studiums an der Karol-Szymanowski-Musikakademie Kattowitz debütierte er an der Baltischen Oper Danzig als Schwochnjew in der Oper „Die Spieler“ von Schostakowitsch/Meyer, wofür er mit dem Jan-Kiepura-Theaterpreis ausgezeichnet wurde.

Paulina Boreczko-Bury

mezzosopran | Mezzosopran

PL

Swoją wielką przygodę z muzyką rozpoczęła nauką w Państwowej Szkole Muzycznej I i II Stopnia im. I.J. Paderewskiego w Białymstoku. Jest absolwentką Akademii Muzycznej we Wrocławiu, a w 2011 roku ukończyła z wyróżnieniem studia magisterskie w Musikhochschule und Theater w Hannoverze w klasie prof. Carol Richardson-Smith. Paulina Boreczko-Bury współpracowała z Jerzym Maksymiukiem, wykonując jego pieśni z cyklu „Czerwony księżyc” z Orkiestrą Opery i Filharmonii Podlaskiej. Dwukrotnie została zaproszona przez kompozytora i dyrygenta Miłosza Bembinowa do prawykonania utworów: Res Tua – Rozważania o miłości i nienawiści w Operze i Filharmonii Podlaskiej oraz Amor vincit w roku 2012 w ramach Festiwalu Universitat Cantat w Poznaniu. Posiada w swoim dorobku CD z jej solowym udziałem, m.in.: Mszę legnicką Moryto, Litanie ostrobramskie Moniuszki oraz Res Tua – Rozważania o miłości i nienawiści Bembinowa i Oratorium na Boże Narodzenie Saint-Saënsa.

Ogromnym wyróżnieniem dla artystki było zaproszenie do wykonania VIII Symfonii Tysiąca Gustawa Mahlera wśród międzynarodowej, solowej obsady, w ramach finału jubileuszowej edycji Międzynarodowego Festiwalu Wratislavia Cantans we Wrocławiu we wrześniu 2015 r. pod batutą Jacka Kaspszyka. Współpracowała z Andrzejem Kosendiakiem wykonując pod jego batutą m.in. Mszę c-moll Mozarta i Stworzenie świata Haydna. W 2018 roku otrzymała zaproszenie na stypendium do Europa Chor Akademie Görlitz, w ramach którego uczestniczyła w wielu międzynarodowych projektach. Zaowocowały one współpracą z Dyrektorem Muzycznym Filharmoników Hamburgskich Maestro Sylvianem Cambrelingiem, pod batutą którego zaśpiewała partię solową w Stabat Mater Szymanowskiego w Elbphilharmonie w Hamburgu oraz wykonała Litanie do Maryi Panny Szymanowskiego z towarzyszeniem Orkiestry Hamburgskiej w Laeishalle w Hamburgu. Aktualnie koncertuje w kraju i za granicą z Europa Chor Akademie Görlitz oraz jest artystką Chóru Opery i Filharmonii Podlaskiej.

DE

Ihr großes Abenteuer mit der Musik begann mit ihrem Studium an der I.J.-Paderewski-Musikoberschule in Białystok. Sie ist Absolventin der Musikakademie Breslau, 2011 schloss sie ihr Studium an der Musikhochschule und Theater in Hannover in der Klasse von Prof. Carol Richardson-Smith mit Auszeichnung ab. Sie arbeitete mit Jerzy Maksymiuk zusammen und führte seinen Liederzyklus „Der rote Mond“ mit dem Orchester der Podlachischen Oper und Philharmonie. Vom Komponisten und Dirigenten Miłosz Bembinow wurde sie zu den Uraufführungen seiner Werke „Res Tua – Gedanken über Liebe und Hass“ an der Podlachischen Oper und „Amor vincit“ (2012) im Rahmen des Festivals „Universitas Cantat“ in Posen eingeladen. Sie beteiligte sich an der Aufnahme von Moniuszkos „Litaneien von Ostra Brama“, Saint-Saëns’ „Weihnachtsoratorium“, Morytos „Messe von Liegnitz“ und Bembinows erwähnter Kantate „Res Tua...“.

Eine große Ehre für die Künstlerin war die Einladung, Mahlers Sinfonie Nr. 8 Es-Dur („Sinfonie der Tausend“) 2015 mit internationaler Besetzung im Finale des Internationalen Festivals „Wratislavia Cantans“ unter der Leitung von Jacek Kasprzyk aufzuführen. Sie arbeitete mit Andrzej Kosendiak zusammen (Mozarts Messe c-Moll, Haydns „Schöpfung“ u.a.). 2018 erhielt sie das Stipendium der Europa-Chor-Akademie Görlitz, in dessen Rahmen sie an zahlreichen internationalen Projekten teilnahm. Daraus ergab sich eine Zusammenarbeit mit Sylvain Cambreling, dem Chefdirigenten der Symphoniker Hamburg – unter seiner Leitung sang sie Solopartien in Werken Szymanowskis (die Künstler führten das „Stabat Mater“ in der Elbphilharmonie und die „Litanei an die Jungfrau Maria“ in der Laeiszhalle auf). Mit der erwähnten Europa-Chor-Akademie Görlitz konzertiert die Solistin weiterhin im In- und Ausland. Außerdem ist sie Mitglied des Chores der Podlachischen Oper und Philharmonie.

Przemysław Neumann

dyrygent | Dirigent

PL

Jest absolwentem Akademii Muzycznej w Poznaniu, gdzie studiował dyrygenturę symfoniczno-operową w klasie prof. Jerzego Salwarowskiego i prof. Antoniego Grefa. W 2002 roku zajął III miejsce na III Przeglądzie Młodych Dyrygentów w Białymstoku. Już podczas studiów nawiązał współpracę z poznańskim Teatrem Muzycznym – do 2013 roku był dyrygentem i kierownikiem tamtejszej orkiestry – gdzie przygotował kilka premier oraz poprowadził kilkaset spektakli i koncertów. Współpracował także z Teatrem Wielkim w Poznaniu oraz Gliwickim Teatrem Muzycznym. Dyrygował większością polskich orkiestr, w tym zespołami Filharmonii Narodowej w Warszawie, Polskiej Orkiestry Sinfonia Iuventus i Filharmonii Poznańskiej. Po obronie doktoratu w 2009 roku podjął pracę dydaktyczną w katedrze dyrygentury Akademii Muzycznej w Poznaniu; w latach 2019–2020 pełnił funkcję jej kierownika. W 2017 roku uzyskał tytuł doktora habilitowanego sztuk muzycznych, a w 2019 – profesora uczelni. Właśnie Alma Mater stała się dla Przemysława Neumanna przestrzenią realizacji wielu projektów edukacyjno-artystycznych, spośród których należy wymienić koncerty z akademicką Orkiestrą Symfoniczną (uwiecznione nagraniem płyty z muzyką Karola Kurpińskiego) i z Orkiestrą Sinfonietta oraz coroczne operowe spektakle studenckie w Teatrze Wielkim w Poznaniu i koncerty w ramach cyklu „Kreaspiracje”.

W latach 2015–2024 pełnił funkcję dyrektora Filharmonii Opolskiej. W tym czasie rozpoczął intensywną pracę nad nieznanymi bądź niesłusznie pomijanymi dziełami polskich twórców, co zaowocowało cyklem koncertów „Polska Muzyka Zapomniana” oraz serią wydawniczą o tej samej nazwie, opublikowaną we współpracy z powołaną w 2016 roku „Fundacją dla Kultury”, w której Przemysław Neumann pełni funkcję prezesa. Prowadząc Orkiestrę Symfoniczną Filharmonii Opolskiej dokonał również szeregu nagrań płytowych dzieł polskich kompozytorów. Od 1 września 2024 roku pełni funkcję dyrektora naczelnego i artystycznego Filharmonii im. M. Karłowicza w Szczecinie.

DE

Przemysław Neumann schloss sein Dirigierstudium (Orchester- und Operndirigieren) bei Prof. Jerzy Salwarowski und Prof. Antoni Gref an der Musikakademie Posen ab. Im Jahre 2002 erhielt er den dritten Preis beim 3. Wettbewerb für junge Dirigenten in Białystok. Bereits während seines Studiums begann er die Zusammenarbeit mit dem Posener Musiktheater – bis 2013 war er Dirigent und Manager des Orchesters, bereitete mehrere Inszenierungen vor und dirigierte einige hundert Aufführungen und Konzerte. Er arbeitete auch mit der Posener Oper und dem Musiktheater Gleiwitz zusammen. Er leitete die meisten polnischen Orchester, darunter die Ensembles der Nationalphilharmonie Warschau, der Posener Philharmonie und der Sinfonia Iuventus. Nachdem er 2009 promoviert hatte, nahm er einen Lehrauftrag am Lehrstuhl für Dirigieren an der Posener Musikakademie an, den er in den Jahren 2019–2020 leitete. 2017 verlieh man ihm den Titel eines habilitierten Doktors, 2019 den Titel eines Universitätsprofessors. Seine Alma Mater wurde für ihn zum Raum für die Verwirklichung zahlreicher Projekte, darunter Konzerte mit dem Sinfonieorchester der Akademie (gekrönt durch die CD-Einspielung der Musik von Karol Kurpiński) und mit dem Orchester „Sinfonietta“ sowie jährliche studentische Aufführungen in der Posener Oper und Konzerte im Rahmen der Reihe „Kreaspiracje“.

In den Jahren 2015–2024 war er Direktor der Philharmonie Oppeln. Gleichzeitig begann er mit einer intensiven Arbeit an unbekanntem oder zu Unrecht vernachlässigten Werken polnischer Komponisten, die in der Konzertreihe „Polnische vergessene Musik“ und der gleichnamigen Verlagsreihe mündete. In Zusammenarbeit mit der 2016 gegründeten „Stiftung für Kultur“, deren Präsident Przemysław Neumann ist, wurden Partituren mit Orchesterstimmen von Karol Kurpiński, Zygmunt Noskowski, Witold Maliszewski, Feliks Nowowiejski u.a. veröffentlicht. Außerdem realisierte Przemysław Neumann mit dem Orchester der Philharmonie Oppeln zahlreiche Aufnahmen der polnischen Musik. Am 1. September 2024 übernimmt er die Position des Intendanten der Stettiner Philharmonie.

Chór Opery i Filharmonii Podlaskiej

Chor der Podlachischen Oper und Philharmonie

Kierownik Chóru | Chorleiter: prof. dr hab. Violetta Bielecka

PL

Powstał z inicjatywy prof. Violetty Bieleckiej i Marcina Nałęcz-Niesiołowskiego w marcu 2006 roku. Trzon stanowią artyści śpiewający przez wiele lat w Białostockim Chórze Kameralnym „Cantica Cantamus”, prowadzonym przez obecnego dyrygenta i kierownika artystycznego chóru. Obecnie chór ma zaszczyt współpracować z Narodowym Instytutem Fryderyka Chopina w Warszawie, uczestnicząc w kolejnych edycjach Międzynarodowego Festiwalu Muzycznego „Chopin i Jego Europa”. Chór prowadzi ożywioną działalność koncertową w kraju i za granicą; odwiedził takie państwa jak: Belgia, Białoruś, Francja, Litwa, Mołdawia, Niemcy, Rumunia, Ukraina, Włochy. Występuje w prestiżowych salach koncertowych oraz jest zapraszany do udziału w renomowanych festiwalach, m.in. w: Wielkanocnym Festiwalu Ludwiga van Beethovena, międzynarodowych festiwalach „Chopin i Jego Europa”, „Wratislavia Cantans”, „Warszawska Jesień”, „Gaude Mater”, Festiwalu Kultury Żydowskiej „Warszawa Singera”. Koncerty Chóru spotykają się z entuzjastycznym przyjęciem publiczności, uznaniem dyrygentów i recenzentów. Owacjami zakończył się występ zespołu pod batutą Maestro Walerego Giergijewa z towarzyszeniem Orkiestry Symfonicznej Teatru Maryjskiego podczas XVI Wielkanocnego Festiwalu Ludwiga van Beethovena w Filharmonii Narodowej, gdzie wykonał kantatę „Aleksander Newski” Prokofiewa. Repertuar zespołu obejmuje programy muzyki chóralnej a cappella, oratoryjne, operowe, operetkowe, musicalowe oraz największe dzieła muzyki sakralnej, wykonywane we współpracy z wybitnymi polskimi i zagranicznymi zespołami, m.in.: Europą Galante, Narodową Orkiestrą Polskiego Radia w Katowicach, Orkiestrą Polskiego Radia w Warszawie, Orkiestrą Filharmonii Narodowej oraz Teatru Wielkiego – Opery Narodowej w Warszawie, Sinfonią Varsovią, Sinfonią Iuventus. Zespół wielokrotnie brał udział w prawykonaniach utworów polskich kompozytorów współczesnych, m.in.: Józefa Świdra, Krzysztofa Pendereckiego, Stanisława Moryty, Macieja Małeckiego, Pawła Łukaszewskiego, Romualda Twardowskiego, Miłosza Bembinowa. Dokonał 33 nagrań płytowych i doczekał się wielu rejestracji radiowych. Kilkakrotnie został laureatem Nagrody Polskiego Przemysłu Fonograficznego „Fryderyk”, ostatnio za płytę z nagraniem III i VI Symfonii Pawła Łukaszewskiego z udziałem Anny Mikołajczyk-Niewiedział oraz Orkiestry OiFP pod dyrekcją Mirosława Jacka Błaszczyka (Album Roku Muzyka Symfoniczna 2022), za płytę „Kantyki supraskie” pod dyrekcją Violetty Bieleckiej (Muzyka dawna 2023) oraz za płytę „Paweł Łukaszewski, Symphoniae Sacrae 1” (Album Roku Muzyka Orkiestrowa 2024). Za wybitne osiągnięcia w dziedzinie chóralistyki zespół został uhonorowany przez Marszałka Województwa Odznaką Honorową Województwa Podlaskiego (2017). Za album „Quo vadis” Feliksa Nowowiejskiego, nagrany z towarzyszeniem Orkiestry Filharmonii Poznańskiej pod batutą Łukasza Borowicza i z udziałem Violetty Chodowicz (sopran), Roberta Gierlacha (baryton), Wojciecha Gierlacha (bas) i Sławomira Kamińskiego (organy), został laureatem jednej z najbardziej prestiżowych nagród płytowych świata: ICMA 2018 (International Classical Music Award) w kategorii: Muzyka wokalnie-instrumentalna.

DE

Er wurde auf Initiative von Prof. Violetta Bielecka und Marcin Natęcz-Niesiołowski im März 2006 gegründet. Der Kern des Chores besteht aus Künstlern und Künstlerinnen, die viele Jahre im Kammerchor „Cantica Cantamus“ gesungen haben. Der Chor arbeitet mit dem Fryderyk-Chopin-Nationalinstitut in Warschau zusammen und nimmt regelmäßig am Festival „Chopin und sein Europa“ teil. Der Chor konzertiert im In- und Ausland (er trat u.a. in Belgien, Deutschland, Frankreich, Italien, Litauen, Moldawien, Rumänien, Weißrussland und der Ukraine auf). Er gastiert in namhaften Konzertsälen und wird zu renommierten Festivals eingeladen (Beethoven-Osterfestival, „Chopin und sein Europa“, „Wratislavia Cantans“, „Warschauer Herbst“, „Gaude Mater“, „Singers Warschau“ u.a.). Die Konzerte des Chores werden vom Publikum mit Begeisterung aufgenommen und von Dirigenten und Kritikern gelobt. Der Auftritt des Ensembles mit dem Orchester des Mariinsky-Theaters unter der Leitung von Valery Gergiev während des 16. Beethoven-Osterfestivals in der Nationalphilharmonie Warschau wurde enthusiastisch aufgenommen (damals wurde Prokofjews Kantate „Alexander Newski“ präsentiert). Das Repertoire des Chors umfasst diverse a-cappella-Werke, Opern, Operetten, Musicals und Oratorien, die er in Zusammenarbeit mit hervorragenden polnischen und ausländischen Ensembles (darunter mit dem Europa Galante, dem NOSPR, dem Polnischen Rundfunkorchester Warschau, der Sinfonia Varsovia, der Sinfonia Iuventus, der Nationalphilharmonie und der Nationaloper Warschau, den Philharmonien in Posen, Łódz und Rzeszów) aufführt. Der Chor nahm an zahlreichen Uraufführungen von Werken zeitgenössischer Komponisten wie Krzysztof Penderecki, Romuald Twardowski, Stanisław Moryto, Józef Świder, Maciej Małecki, Paweł Łukaszewski und Miłosz Bembinow teil. Er realisierte 33 CD-Einspielungen, sehr viele Rundfunkaufnahmen und wurde mehrfach mit dem Fryderyk-Preis geehrt, u.a. für die Alben „Kurpie-Lieder. Szymanowski, Górecki, Moryto“ (2009) und „Gesänge von Supraśl“ (2023), beide unter der Leitung von Violetta Bielecka, als auch für CDs mit Musik von Paweł Łukaszewski: Sinfonie Nr. 1 mit dem Chor des Polnischen Rundfunks Krakau und dem OiFP-Orchester unter der Leitung von Marcin Natęcz-Niesiołowski (DVD, 2016), Sinfonie Nr. 4 mit dem Kinderchor und dem OiFP-Orchester unter der Leitung von Wojciech Michniewski (2017), Sinfonien Nr. 3 und Nr. 6 mit Anna Mikołajczyk-Niewiedział und dem OiFP-Orchester unter der Leitung von Mirosław Jacek Błaszczuk (2022) und Sinfonie Nr. 2 unter der Leitung von Piotr Borkowski (2024). Das Ensemble wurde 2017 für seine hervorragenden Leistungen im Bereich der Chormusik mit dem Ehrenzeichen der Woiwodschaft Podlachien geehrt. Das Oratorium „Quo vadis“ von Feliks Nowowiejski (CPO), das mit dem Orchester der Philharmonie Posen unter der Leitung von Łukasz Borowicz aufgenommen wurde und an dem Violetta Chodowicz, Robert Gierlach, Wojciech Gierlach und Sławomir Kamiński mitwirkten, wurde 2018 mit dem International Classical Music Award, einem der renommiertesten Schallplattenpreise der Welt, ausgezeichnet.

Joseph Haydn – Stworzenie świata

Oratorium Josepha Haydna (1732–1809) *Die Schöpfung* („Stworzenie świata”) było gotowe w kwietniu 1798 roku. Wówczas kompozytor przedstawił je na prywatnym koncercie w Wiedniu; pierwsze publiczne wykonanie odbyło się rok później. Troje solistów: sopran, tenor i bas śpiewają partie archaniołów: Gabriela, Uriela oraz Rafaela, przy czym sopran i bas w części trzeciej są również prarodzicami, Adamem i Ewą (ze względu na dramaturgię dzieła niektórzy dyrygenci wolą te dwie partie powierzać dodatkowym śpiewakom).

Libretto oratorium napisał baron Gottfried van Swieten, wykorzystując teksty Księgi Rodzaju, Psalmów, Miltonowskiego „*Raju utraconego*”, oparłszy się na niezachowanej wersji angielskiej (niejasnej proveniencji), którą Haydn miał przywieźć z Londynu w roku 1795. Tak czy inaczej, drukowaną partyturę zaopatrzone w tekst niemiecki i angielski, pozwalając na wybór słów zależnie od okoliczności.

Jest rzeczą oczywistą, że dzieło podąża wiernie za opisami biblijnymi. Część pierwsza przedstawia pierwsze cztery dni stworzenia. Dzień piąty i szósty zawarte są w części drugiej oratorium. Wreszcie część trzecia ukazuje Adama i Ewę, stojących na czele istot stworzonych i dziękujących Bogu za powołanie do istnienia – a także wyrażających wzajemną miłość.

Każdy z sześciu dni rozpoczyna się tekstem zaczerpniętym z Księgi Rodzaju, po którym następuje opisowy lub liryczny komentarz (zwykle nawiązujący do arcydzieła Miltona), a zwieńczony jest chórem, wykorzystującym Psalmę. Najwięcej Miltonowi zawdzięcza część ostatnia – zwłaszcza pieśń poranna, którą intonują prarodzice. W przypadku dzieła trwającego około stu minut, składającego się z ponad trzydziestu muzycznych numerów, można jedynie zasygnalizować mistrzostwo kilku jego fragmentów.

Orkiestrowy wstęp, który ma wyobrazić Chaos, bezkształtność nieba i ziemi Początku, uznawany jest za arcydzieło. Brzmienia poszczególnych instrumentów, symbolizujących żywioły, łączą się ze sobą, wręcz zderzają, tworząc majestatyczną i jakby bezczasową harmonię. Szczególna barwa jest osiągnięta dzięki użyciu instrumentów smyczkowych z tłumikami, które jednak – jakby wbrew naturze tego zabiegu – mają grać nawet forte i fortissimo. Dopiero następujący po pierwszym recytatywie chór przy słowach „i stała się światłość” wprowadza pełną orkiestrę.

Joseph Haydn – *Die Schöpfung*

Die Arbeit Joseph Haydns (1732–1809) an der Partitur des Oratoriums *Die Schöpfung* war im April 1798 beendet. Der Komponist präsentierte das Werk im Rahmen eines Privatkonzerts in Wien; die offizielle Uraufführung fand ein Jahr später statt. Drei Solopartien wurden von Haydn geplant, nämlich drei Erzengelrollen: Gabriel, Uriel und Raphael; die Sopran- und Bassstimme haben überdies im dritten Teil des Oratoriums die Rollen von Adam und Eva zu singen (manche Dirigenten pflegen diese Partien aus dramaturgischen Gründen für zusätzliche Ausführende zu reservieren).

Das Libretto verfasste Gottfried Freiherr van Swieten, wobei er die Prosatexte der biblischen Schöpfungsgeschichte aus dem ersten Buch Mose in der Lutherfassung mit der kommentierenden (und lobenden) Auszügen aus Miltons Dichtung „*Paradise Lost*“ kombinierte. Er verwendete die nicht erhaltene englische Fassung (unklarer Provenienz), die Haydn 1795 aus London mitgebracht haben soll. Die gedruckte Partitur ist zweisprachig, die Ausführenden können je nach den Umständen eine der Versionen wählen.

Es ist klar, dass das Werk getreu die biblischen Beschreibungen befolgt. Im ersten Teil werden die ersten vier Tage der Schöpfung dargestellt. Den fünften und sechsten Tag enthält der zweite Teil des Oratoriums. Der dritte Teil zeigt Adam und Eva, die an der Spitze aller Geschöpfe stehen und Gott dafür danken, dass er sie ins Dasein gerufen hat – außerdem bringen sie ihre Liebe füreinander zum Ausdruck.

Jeder der sechs Tage beginnt mit einem Genesis-Zitat, gefolgt von einem berichtenden oder lyrischen Kommentar (in der Regel nach Miltons Epos) und wird von einem Psalmengesang gekrönt. Mit Milton hängt der letzte Teil am engsten zusammen, insbesondere das Morgenlied, das das erste Menschenpaar anstimmt.

Die orchestrale Einleitung, die das Chaos, die Formlosigkeit des Primären darstellen soll, gilt als Meisterwerk. Die Klänge der einzelnen Instrumente, die die Elemente symbolisieren, verschmelzen miteinander, ja prallen sogar aufeinander, so dass eine majestätische und quasi-zeitlose Harmonie entsteht. Die besondere Klangfarbe wird durch den Einsatz von Saiteninstrumenten mit Dämpfern erreicht, die jedoch – gleichsam gegen die Natur dieses Verfahrens – sogar forte und fortissimo spielen sollen. Erst nach dem ersten Rezitativ bei den Worten „und es ward Licht“ wird das volle Orchester eingesetzt.

Część pierwszą zamyka obraz dnia czwartego z jego cudownym wschodem słońca, niemal magicznym wyobrażeniem księżycy wędrującego po milczącym niebie, a także jednym z najświetniejszych chórów: „Niebiosą głoszą chwałę Boga” (Psalm XIX). Następnie mamy słynny pochód zwierząt stworzonych w dniu piątym, poczynając od arii naśladowującej głosy ptasie (gołąb, słowik, skowronek, przepiórka), przez recytatyw (w nim niezwyklej akompaniament słów o stworzeniu „wielorybów”) i arię Rafaela, do zdumiewającego tercetu Archaniołów: „Wieloryba wspaniale / Z bezdennych głębi morza / Wznoszą spienione fale” – śpiewano w polskim przekładzie z 1809 roku.

Wreszcie fanfary towarzyszące kolejnej arii Rafaela („Nun scheint in vollem Glanze der Himmel”) zwiastują zamysł stworzenia człowieka, który obwieszcza Uriel. Muzyka następującego teraz tercetu zdecydowanie przypomina Mozartowski „Czarodziejski flet” (jeśli wręcz nie jest zaczerpniętym zeń cytatem). I tekst, i muzyka nie pozostawiają wątpliwości: stworzenie człowieka było nie tylko największym cudem, ale wręcz – za Miltonem – wyrazem największej chwały Bożej, ukoronowaniem dzieła. Stąd Adam i Ewa stają się bohaterami części ostatniej, kunsztownie łączącej pieśni niebian i ziemian dzięki dość skomplikowanym zabiegom melodycznym i harmonicznym. Ich pieśń dziękczynna „Von deiner Güt’, o Herr und Gott”, której towarzyszą aniołowie, jest najdłuższym numerem oratorium. W następującym nieco później duecie miłośnym można wysłyszeć znowu reminiscencje „Czarodziejskiego fletu”, śpiewu Papagena i Papageny. I wreszcie rozbrzmiewa potężny, końcowy chór, w którym po powolnej introdukcji następuje podwójna fuga i homofoniczne zakończenie. Dziewiętnastowieczny tłumacz, profesor wileńskiego seminarium, ks. Jan Kanty Chodani, tak spolszczył ostatnią scenę arcydzieła:

Wszystkie głosy nućcie pienia,
Dzięki Bogu za świat dajcie!
Dla chwały Jego imienia,
Na zawód pieśni śpiewajcie!
Chwała Twa, Panie,
Nigdy nie ustanie.
Amen.

Oprac. Piotr Urbański

Den ersten Teil schließt das Bild des vierten Tages mit dessen wunderbarem Sonnenaufgang, der fast magischen Darstellung des Mondes, der über den stillen Himmel wandert, und einem der herrlichsten Chöre: „Die Himmel erzählen die Ehre Gottes“ (Psalm 19). Dann folgt der berühmte Umzug der am fünften Tag erschaffenen Tiere: eine Arie, wo verschiedene Vogelgesänge (Taube, Nachtigall, Lerche, Wachtel) imitiert werden, ein Rezitativ (mit bemerkenswerter Begleitung des Berichts über „große Walfische“), eine Arie von Raphael und zuletzt die singenden Erzengel: „Vom tiefsten Meeresgrund / wälzet sich Leviathan / auf schäumender Well' empor“.

Die Fanfaren, die Raphaels nächste Arie („Nun scheint in vollem Glanze der Himmel“) begleiten, kündigen schließlich die Idee der Erschaffung des Menschen an, die Uriel verkündet. Das nun folgende Terzett erinnert deutlich an Mozarts „Zauberflöte“ (es scheint geradezu ein Zitat daraus zu sein). Sowohl der Text als auch die Musik lassen keinen Zweifel: Die Erschaffung des Menschen war nicht nur das größte Wunder, sondern sogar – in Anlehnung an Milton – der Ausdruck der größten Herrlichkeit Gottes, die Krönung des Werkes. So werden Adam und Eva zu den Protagonisten des Schlusssatzes: Das Himmlische und das Irdische fügen sich in Form eines kunstvollen, melodiosen und harmoniereichen Gesanges zusammen.

Das Dankeslied der Stammeltern aller Menschen („Von deiner Güt', o Herr und Gott“), begleitet von Engeln, ist die längste Sequenz des Oratoriums. In dem wenig später folgenden Liebesduett hört man wieder Reminiszenzen an „Die Zauberflöte“, die Stimmen von Papageno und Papagena. Und schließlich erklingt der mächtige Finalchor mit einer langsamen Einleitung, gefolgt von einer Doppelfuge und einem homophonen Schluss:

Singt dem Herren alle Stimmen!

Dankt ihm alle seine Werke!

Lasst zu Ehren seines Namens

Lob im Wettgesang erschallen!

Des Herren Ruhm, er bleibt in Ewigkeit!

Amen!

Bearb. von Piotr Urbański (deutsche Fassung von Tomasz Kowalewski)

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii w Szczecinie w dzisiejszym koncercie

Sinfonieorchester im heutigen Konzert

KONCERTMISTRZ KONZERTMEISTER

Paweł Maślanka

I SKRZYPCE 1. VIOLIN

Maria Sakowska
Edyta Wolańska
Maria Nowak
Izabela Wojciechowska
Joanna Hajkiewicz
Olga Rozmus
Wioletta Borkowska
Anna Majewska
Marcin Kieruczenko

II SKRZYPCE 2. VIOLIN

Anna Przerwa
Diana Miszkiel-Gugata
Robert Smoliński
Małgorzata Kazimierczak
Miłosz Kosmal
Alicja Poręba
Aleksandra Górską
Zoia Piankowska

ALTÓWKI BRATSCHÉ

Grzegorz Sadowski
Wojciech Mazur
Dominika Kotlicka
Magdalena Micke
Luca Persico
Ludmiła Rusin

WIOLONCZELE CELLI

Tomasz Szczęsny
Hanna Del Noce
Ihor Chilipik
Katarzyna Meisinger
Natalia Wesółowska

KONTRABASY KONTRABÄSSE

Karol Nasiłowski
Paweł Jędrzejewski
Michał Mitschke

FLETY FLÖTEN

Joanna Kowalczyk
Anna Wojnowicz-Drężek
Filippo Del Noce

OBOJE
OBOEN

Katarzyna Rachmaciej
Grzegorz Święciochowski

KLARNETY
KLARINETTEN

Piotr Wybraniec
Krzysztof Krzyżewski

FAGOTY
FAGOTTE

Zbigniew Kania
Anna Bownik
Edyta Moroz

WALTORNIE
HÖRNER

Katarzyna Sułkowska
Radosław Zamojski

TRĄBKI
TROMPETEN

Marcin Olkowski
Bogdan Rymaszewski

PUZONY
POSAUNEN

Mateusz Kupski
Wojciech Bublej
Igor Puszkarski

KOTŁY
PAUKEN

Jorge Luis Valcarcel Gregorio

fol. zbioru Muzeum Narodowego w Szczecinie / Foto. Sammlungen des Nationalmuseums in Szczecin